

آرش رستگار • تصویرگر: سام سلماسی

همگام با ستارگان آیا او را می‌شناسید؟

در سال ۱۳۶۹ که در کارگاه آماده‌سازی برای شرکت در المپیاد ریاضی به اهواز رفته بودیم، او یکی از استادان ما بود. آن دوره به پیشنهاد او و تنها در سال ۱۳۶۹ برگزار شد. سال ۱۳۷۱، برای من و دوستانم که به «آراکلو تئوری»^۱ علاقه‌مند شده بودیم، یک فراهمایی (کنفرانسی) در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار شد. میزبانی او و در اختیار گرفتن همه امکانات دانشگاه صنعتی اصفهان، خاطراتی به یادماندنی را از آن مراسم علمی در خاطر من به جای گذاشته است.

اهالی مراسم را برای بازدید به خانه ریاضیات اصفهان بردند. او از بنیان‌گذاران خانه ریاضیات اصفهان و به تبع آن، چند خانه ریاضیات در مراکز استان‌های دیگر بود. امکاناتی که در اختیار دانش‌آموزان اصفهانی قرار داشت، بی‌نظیر بود. آن زمان که دانشجو بودم، با دوستانم که فارغ‌التحصیل مدرسه علامه حلی بودند، کارسوق‌هایی برای دانش‌آموزان برجسته سمیاد برگزار می‌کردیم. ولی تلاش‌های ما در برابر خدماتی که خانه ریاضیات اصفهان ارائه می‌کرد، بسیار ناچیز می‌نمود.

او در شهر اصفهان با همکاری معلمان ریاضی اصفهان «مرکز تحقیقات معلمان» را تأسیس کرد که در نوع خودش نخستین بود. مسابقه‌های ریاضی کشوری اولین بار توسط او پایه‌گذاری شد. در همان سال‌ها «کمیته افت ریاضیات» در انجمن ریاضی را راه‌اندازی کرد. او به‌درستی باور داشت، برگزاری مسابقه‌های ریاضی یکی از راه‌های نجات از این افت است. او دکتر **غلامعلی حداد عادل** را قانع کرد که مسابقه‌های ریاضی اصفهان را در سطح کشوری برگزار کند. به پیشنهاد او این مسابقه‌ها هم‌زمان با فراهمایی

ریاضی برگزار شدند که در سال ۱۳۶۳ در شهر شیراز اتفاق افتاد. سال ۱۳۶۴ در تهران و سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۶۶ باز هم با همکاری انجمن ریاضی مسابقه‌های ریاضی برگزار شدند.

پس از چند ماه که از دانشگاه شیراز به دانشگاه صنعتی اصفهان انتقال پیدا کرد، با درخواست اعضای هیئت علمی دانشکده علوم این دانشگاه، ریاست دانشکده علوم را به عهده گرفت؛ با این شرط که سه دانشکده ریاضی، فیزیک و شیمی را با تأمین نیرو و دعوت از فارغ‌التحصیلان این سه رشته از خارج از کشور، راه‌اندازی کند. تا آن زمان وظیفه دانشکده علوم فقط ارائه درس‌های سرویس بود.

سال‌ها بعد وقتی دکترایم را گرفتم و به ایران بازگشتم، برای سخنرانی در خانه ریاضیات اصفهان دعوت شدم. وقتی به اصفهان رسیدم، متوجه شدم سخنرانی من در کنار سخنرانی استاد بزرگ و برجسته ریاضیات، **پرویز شهریاری**، تنظیم شده است. متعجب بودم که چقدر در خانه ریاضیات به جوان‌ها احترام می‌گذارند.

او هم درگیر مسائل آموزش و پرورش بود و هم در آموزش معلمان در رشته آمار نقش مهمی ایفا کرد. از مؤلفان کتاب حساب دیفرانسیل و انتگرال و کتاب ریاضیات گسسته در دفتر تألیف کتب درسی هم بود. او در مرکز محاسبات دانشگاه صنعتی اصفهان نیز نقش مهمی ایفا کرد. او اولین کسی بود که در ایران جایزه **پاول اردوش** را دریافت کرد.

او در سطح بین‌المللی نیز چهره‌های برجسته در آموزش ریاضی محسوب می‌شد. در همایش‌های بین‌المللی آموزش ریاضی مدیریت چند گروه کاری را به عهده داشت. در نشریات «انجمن ریاضی ایران» نیز سهم داشت. او در جهت اصلاح قوانین نظام آموزشی در آموزش و پرورش و همین‌طور در آموزش عالی، قدم‌های مهمی برداشت. آخرین بار که او را دیدم، وقتی بود که برای فراهمایی ریاضیات به دانشگاه صنعتی اصفهان رفته و او مثل همیشه میزبان گرم بازدیدکنندگان از خانه ریاضیات بود. او با برگزار کردن نخستین فراهمایی آمار در ایران در سال ۱۳۷۱، «انجمن آمار ایران» را شکل داد. نخستین فراهمایی آموزش ریاضی را هم با همکاری معلمان در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار کرد. فراهمایی‌های آموزش ریاضی در ایران، اتحادیه انجمن‌های معلمان ریاضی و استاد سال جهانی ریاضیات در ایران به همین شکل برگزار شدند. برگزاری دوازدهمین و سیزدهمین و حتی چهاردهمین فراهمایی ریاضی کشور، انجمن ریاضی را به تنها انجمنی تبدیل کرد که هیچ‌وقت تعطیل نشد.

او دکترایش را در ۲۷ سالگی در رشته آمار «دانشگاه استنفورد» گرفت. گروه (دپارتمان) آمار استنفورد قوی‌ترین گروه آمار در جهان است. گرایش او در آمار، «نظریه تحلیلی عددها» بود.

یک سال در «دانشگاه هاروارد» فرصت

مطالعاتی‌اش را گذراند و مدتی هم در «دانشگاه ملی استرالیا» بود. او در دوران تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد نیز در دانشگاه شیراز که آن زمان از بهترین دانشگاه‌های ایران محسوب می‌شد، همیشه شاگرد اول بود. در حین تحصیل، چه در دانشگاه شیراز و چه در دانشگاه استنفورد، به تدریس هم مشغول بود. در کنار تحقیقاتش در زمینه‌های آمار و نظریه تحلیلی عددها، به تحقیق در زمینه‌های آموزشی نیز اشتغال داشت. کارگاه‌های متفاوتی نیز برای آموزش معلمان در دوره‌های تحصیلی متفاوت برگزار کرد. درس‌های بسیار متنوعی در زمینه‌های آمار و نظریه عددها ارائه کرد.

او بسیار ساکت و بی‌ادعا بود و این بسیاری از کمالاتش را از دیده پنهان می‌کرد. آنچه گفتم کسری از خدمات اوست؛ به قدری از کوه یخ که از آب بیرون مانده باشد. همیشه سعی می‌کرد خیلی در چشم نباشد. در بسیاری از کارهای مهمی که در آن‌ها نقش داشت، خیلی روی صحنه حضور پیدا نمی‌کرد. با اینکه ستون محکمی برای ریاضیات ایران بود، همیشه برای دیگران جا باز می‌کرد و اجازه می‌داد دیگران خود را مفید و مؤثر بدانند. حتی احساس کنند نقشی تعیین‌کننده را به عهده دارند. احساس می‌کنم که نسل‌های بعد باید وظایف بسیاری را در ادامه خدمات این بزرگوار و در زنده نگه داشتن کمالات ایشان بر دوش خود تحمل کنند.

پررنگ‌ترین خاطره‌ای که از ایشان دارم، ساعاتی صمیمی بود که در کنار «سی‌وسه پل» که آن موقع مملو از آب‌های خروشان «زاینده‌رود» بود، برایم از تجربیاتش می‌گفت. ای زاینده‌رود! همیشه خروشان بمان.

مسئله: در یک همایش مدرسه‌ای دانش‌آموزان ابتدایی، تعدادی دانش‌آموز شامل ۲۵ درصد پسر و ۷۵ درصد دختر شرکت کرده‌اند. اگر نصف پسران و ۲۰ درصد دختران هم ۹۹ نفر باشند و چشمانی سیاه داشته باشند، چند دانش‌آموز در این همایش شرکت کرده‌اند؟

برای مشاهده پاسخ، رمزینره را پویش کنید.

برای آشنایی با شخصیت شماره‌قبل رمزینره را پویش کنید.

پی‌نوشت

۱. به زبان ساده یک جعبه سیاه است که می‌تواند برای هر مسئله ریاضی راه‌حل مشخصی تولید کند.

